

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА БЕЗПЕКА ЯК ЧИННИК ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

Волощук Л.О., к.е.н., доцент
Некіпелова Ю.А.

Одеський національний політехнічний університет, м. Одеса

Для стабілізації та підвищення конкурентоспроможності національної економіки в останні роки все більше уваги приділяють захисту інтелектуального, інноваційного потенціалу держави та питанням економічної безпеки в цілому.

Питаннями забезпечення економічної безпеки займаються такі науковці: Барановський О.І., Варналій З.С., Гичева Н.Ю., Ілляшенко С.Н., Козаченко Г.В., Покропивний С.Ф., Пономарьов В. П.

Метою роботи є виявлення впливу інтелектуальної безпеки, як складової економічної безпеки, на інноваційний розвиток.

В умовах нестабільності економіки все більше уваги приділяють захищеності держави, а саме, її економічній безпеці.

Економічна безпека – це стан національної економіки, який дає змогу зберігати стійкість до внутрішніх та зовнішніх загроз, забезпечувати високу конкурентоспроможність у світовому економічному середовищі і характеризує здатність національної економіки до сталого та збалансованого зростання[1].

Виділяють наступні складові економічної безпеки: фінансова, інтелектуальна, кадрова, техніко-технологічна, інформаційна, екологічна та силова[2].

Найменш досліджуваною складовою є інтелектуальна безпека, регулювання якої не затверджено на законодавчому рівні. Інтелектуальна безпека – це захищеність знань як інтелектуальних ресурсів суспільства, що охоплює забезпечення працівників знань та їх інтелектуальної праці, інтелектуального продукту, інтелектуальної власності, інтелектуального капіталу[3]. Інтелектуальний капітал в свою чергу формує інноваційний потенціал.

Виходячи з того, що інноваційний розвиток насамперед залежить від його інноваційного потенціалу, проаналізуємо інноваційну активність промислових підприємств, які використовують інновації на території України.

У 2014 році лише 16,1% підприємств займалися інноваціями, хоча, дослідивши інноваційну активність промислових підприємств, можна зробити висновки, що обсяги продукції (товарів, робіт, послуг), в яких задіяні інновації стрімко зростають (Рис.1), що тягне за собою необхідність в їх захисті.

В законодавстві України існує поняття «інвестиційно-інноваційної безпеки» – це стан економічного середовища у державі, що стимулює вітчизняних та іноземних інвесторів вкладати кошти в розширення виробництва в країні, сприяє розвитку високотехнологічного виробництва, інтеграції науково-дослідної та виробничої сфери з метою зростання ефективності, поглиблення спеціалізації національної економіки на створенні продукції з високою часткою доданої вартості[1].

Інтелектуальна безпека (безпека людського потенціалу та інтелектуальної власності) тісно переплітається з інноваційною, а тому, проблеми, які впливають на їх функціонування можна об'єднати.

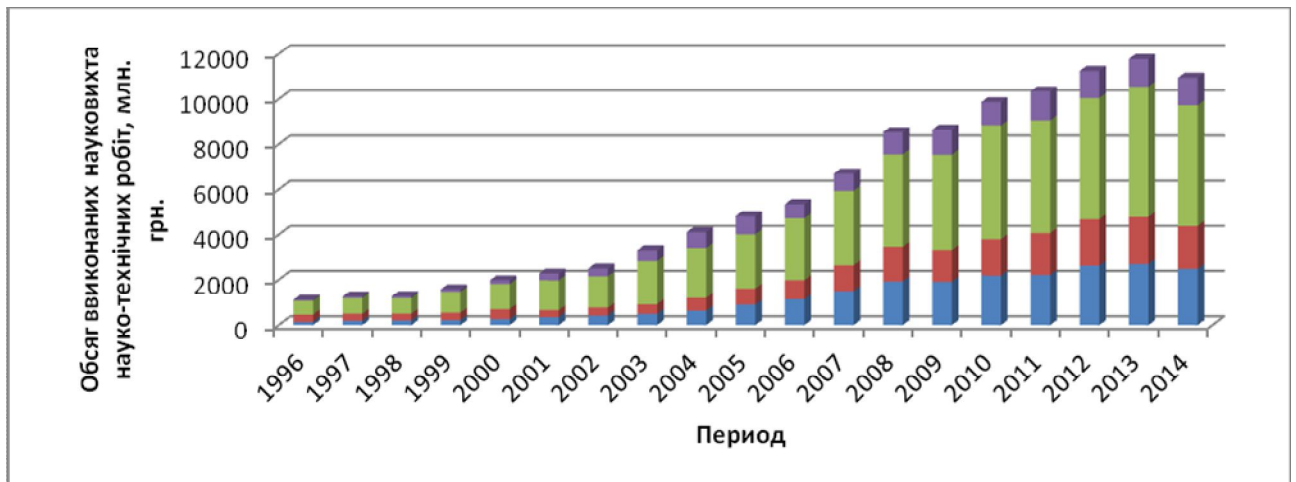

Рис. 1. Динаміка обсягу виконаних наукових та науково-технічних робіт
Джерело: побудовано автором за даними Державної служби статистики України[4]

Виділяють наступні проблеми інноваційного розвитку в Україні:

- наростаюче науково-технологічне відставання України від розвинутих країн;
- неефективність державної інноваційної політики, механізмів стимулювання інноваційної діяльності;
- низька конкурентоспроможність продукції;
- нерозвиненість внутрішнього ринку високотехнологічної продукції та відсутність його ефективного захисту від іноземної технічної і технологічної експансії;
- зниження внутрішнього попиту на підготовку науково-технічних кадрів для наукових, конструкторських, технологічних установ та високотехнологічних підприємств, незадовільний рівень оплати науково-технічної праці, падіння її престижу, недосконалість механізмів захисту прав інтелектуальної власності;

–відплив учених, фахівців, кваліфікованої робочої сили за межі України[5].

Для вирішення цих проблем існують основні напрями державної політики:

- посилення державної підтримки розвитку пріоритетних напрямів науки і техніки як основи створення високих технологій та забезпечення переходу економіки на інноваційну модель розвитку, створення ефективної системи інноваційної діяльності в Україні;
- поетапне збільшення обсягів бюджетних видатків на розвиток освіти і науки, створення умов для широкого залучення в науково-технічну сферу позабюджетних асигнувань;
- створення економічних і суспільно-політичних умов для підвищення соціального статусу наукової та технічної інтелігенції;
- забезпечення необхідних умов для реалізації прав інтелектуальної власності;
- забезпечення належного рівня безпеки експлуатації промислових, сільськогосподарських і військових об'єктів, споруд та інженерних мереж[5].

Таким чином, для сприяння розвитку інноваційної діяльності в Україні необхідно вирішити низку питань, які загрожують не тільки інноваційній безпеці, але й інтелектуальній. Виходячи з того, що основу більшості інновацій складає саме інтелектуальна власність, пильну увагу слід приділяти саме її безпеці. Хоча нормативна база, що регулює питання інтелектуальної власності в Україні є розвинутою, поняття «інтелектуальна безпека» відсутнє. Тому для забезпечення національної безпеки необхідно детально вивчити всі аспекти інтелектуальної безпеки як інноваційних підприємств, так і держави в цілому.

Література

1. Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України / Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, від 29.10.2013р. №1277
2. Економіка підприємства: підручник / за аг. ред. С.Ф. Покропивного. – К. : КНЕУ, 2001. – 526 с.
3. Марченко О.С. Інтелектуальна безпека у вимірі економіки знань/О.С. Марченко// [Електронний ресурс]. – Режим доступу:http://nauka.jur-academy.kharkov.ua/download/ekonom/ekonom_8.pdf, 2012. – 278 - 279 с.
4. Статистична інформація [Електронний ресурс] / Державна служба статистики України: офіційний веб-сайт. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
5. Закон України «Про основи національної безпеки України» : зі змінами за станом на 12 лют. 2015р. [Електронний ресурс] / ВВР, від 19.06.2003р. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/964-15>.
6. Наукові підходи щодо забезпечення інтелектуалізації підтримки прийняття управлінських рішень у сфері соціальної безпеки [Електронний ресурс] / Н.А. Фурсова // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2014. – № 3 (13). – С. 70- 75. – Режим доступу до журн.: <http://economics.opu.ua/files/archive/2014/n3.html>.
7. Регулювання інноваційного розвитку будівельної сфери [Електронний ресурс] / А.П. Дука // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2014. – № 3 (13). – С. 203-208. – Режим доступу до журн.: <http://economics.opu.ua/files/archive/2014/n3.html>.
8. Інноваційний розвиток підприємств аграрної сфери: регіональний аспект [Електронний ресурс] / О.Р. Жидяк // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2012. – № 2 (3). – С. 165-168. – Режим доступу до журн.: <http://www.economics.opu.ua/n3.html>.
9. Система управління інноваційним потенціалом підприємств [Електронний ресурс] / О.В. Толмачова // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2014. – № 3 (13). – С. 134-139. – Режим доступу до журн.: <http://economics.opu.ua/files/archive/2014/n3.html>.
10. Класифікація підходів та методів формування аналітичних інструментів оцінювання економічної безпеки промислового підприємства. [Електронний ресурс] / Л.О. Волощук// Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2014. – № 5 (15). – С. 224-231. – Режим доступу до журн.: <http://economics.opu.ua/files/archive/2014/n5.html>
11. Технологія оцінки і обліку інтелектуальної складової діяльності як передумова для комплексного аналізу інноваційного потенціалу виробничого підприємства [Електронний ресурс] / Л.О. Волощук, Л.В. Скороходова // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2012. – № 3-4 (4-5). – С. 89-93. – Режим доступу до журн.:<http://economics.opu.ua/files/archive/2012/n4-5.html>
12. Система формування і забезпечення економічної безпеки підприємства [Електронний ресурс] / С.В. Філіппова, О.С. Дашковський // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2012. – № 2 (3). –С. 17-21. – Режим доступу до журн.: <http://www.economics.opu.ua/n3.html>
13. Філіппова С.В. Трансфертне формування ключових компетенцій в забезпеченні економічної безпеки підприємства / С.В. Філіппова, С.А. Нізяєва, О.С. Дашковський // Економічні науки. Серія «Економіка та менеджмент»: Зб. наук. пр. Луцький національний технічний університет. – Вип. 9 (34). Ч.2. – Луцьк: РВВ ЛНТУ, 2012. – С. 190–197.